

MAGYARÁG

1933. Febr. 11

VIII. No. 42

1 lei

Tulajdonos: „Frima” S. A. bejegy. a Trib.
Bihar Foc. 1798—1938

Felolós kiadó:
Üzv. PÁSZTOR EDENE

Alapította: PÁSZTOR EDE

Felolós szerkesztő:
Dr. Zoltán Jónó

Bejegyezve: Tribunalul Bihar Dos. No. 810—1938. Ordonanța No. 15—1938. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, P. M. Viteazul 4

Del Vayo szerint a spanyol köztársasági hadsereg a végsőig folytatja a harcot

Titkos ülést tartott a francia nemzetvédelmi tanács

Páris, febr. 9. A francia parlament nemzetvédelmi tanácsa a világháború óta tegnap ült össze másodszor titkos tanácskozássra a parlament épületében. Bár a titkos tanácskozássokról semmiféle hír nem szivárgott ki, nemzetközi körökben azt hiszik, hogy a parlament nemzetvédelmi tanácsa felül fogja vizsgálni az összes nemzetvédelmi problémákat és a katonai szakértők bevonásával nyílt képet fog alkotni Franciaország jelenlegi katonai erejéről.

Páris és London között diplomáciai eszmecsere folyik a nemzeti Spanyolország hivatalos elismeréséről, bár a köztársaságiak kétségbeesett erőfeszítéseket tesznek ennek megállítására. Negrin kormánya éppen ezért határozta el, hogy a küzdelmet Spanyolország közelebbi részében a végsőig folytatja. Ezt az elhatározást Del Vayo köztársasági külügyminiszter a sajtónak adott alábbi nyilatkozatában be is jelentette:

— A köztársasági kormány elhatározta, hogy a végsőig harcol. Azok az eszközök, amelyek Spanyolország belsejében rendelkezésünkre állnak, lehetővé teszik, hogy hónapokig tartassuk magunkat. A helyzet súlyos, de mégis bizalommal tekintünk a helyzet kialakulására, mert meggyőződésem szerint a spanyol nép a köztársaság mellett van.

Franco tábornok visszaállítja a királyságot

London, febr. 9. A „Daily Telegraph” jelentése szerint, Franco tábornok a legközelebb időn belül vissza akarja állítani a spanyol királyságot.

A Rador távirati iroda jelentése szerint Hull amerikai külügyminiszter válaszolt Mac Cormack képviselőnek ama le-

velére, amelyben az Egyesült Államok részéről történő elismerését kérte. Hull válaszában

kijelentette, hogy a képviselő indítványát komoly tárgyalás tárgyává teszik

Gazdasági megegyezés Olaszország és a Szovjet között

Olasz forrásból származó értesülések szerint az Olaszország és a Szovjetek között folyó kereskedelmi tárgyalások befejeződtek. Az új kereskedelmi egyezmény Olaszországban igen nagy meglepetést váltott ki, mert az sokkal szélesebb kereteket nyújt az árucserére, amennyiben az eddigi évi hárommilliárd lejes kereskedelmi egyenleg helyett tízmilliárd lejes árucserét bonyolítanak le a két ország között a következő kereskedelmi évben. Olaszország főleg nyersanyagot és agrárterményeket fog vásárolni a Szovjettől.

Róma, febr. 9. Olasz katonai körök szerint Franco csapatai újabb offenzívát indítanak Madrid ellen és azt állítják, hogy 14 nap alatt legyőzik Mija tábornok csapatait.

Róma, febr. 9. Az „Informazione Diplomatica” legújabb számában megállapítja, hogy Chamberlain alsóházi kijelentései nem lepték meg Olaszor-

szágot, mert Mussolinival — Chamberlain már római látogatása során közölte álláspont-

Hollandia fegyverrel is megőrzi semlegességét

Amszterdam, febr. 9. A holland külügyminiszter kijelentette a parlamentben, hogy Hollandia nem fogja megengedni, hogy csapatok haladjanak át területén egy támadó állam ellen. A külügyminisz-

ter kijelentette, hogy ha Hollandia más politikát folytatna — Európa harctérre válhatna. Ezért Hollandia szomszéd barátai segítségével megőrzi fegyveres semlegességét.

Schacht Indiába utazik

Berlin, febr. 9. Schacht hír szerint a közeljövőben Indiába utazik személyes barátai meglátogatására. Schacht kelet-európai útjának hírét cáfolják.

London, febr. 9. Az angol lapok cáfolják a választások kiírásának hírét. Illetékes helyen megállapítják, hogy a kormány egyes tagjai a választások kiírása mellett vannak, Chamberlain politikai barátai, Halifax és Cadogan azonban ellenzik a tervet.

Bonnet egyik barátja Rómában puhatlódnak a dzsibuti-i szabad zóna tervéről

(London.) A „Daily Telegraph” jelenti párisból:

A francia külügyminisztérium cáfolata ellenére Bando, az indokínai bank vezérigazgatója és Bonnet egyik személyes barátja Rómában tartózkodik. Feladata az, hogy Ciano-tól, akivel szívélyes kap-

csolatokat tart fenn, puhatlódnak, hogyan fogadná Olaszország Dzsibutiban egy szabad zóna létesítésének tervét. Párisban azt hiszik, hogy a zóna létesítése jótékonyan befolyásolhatná Olaszország magatartását a spanyol kérdésben.

Guyanát és Tanganyikát felajánlotta az angol kormány zsidó telepítés céljaira

London, február 9. A Palesztina-értekezlet ügyében tovább folynak a tanácskozások. Malcolm MacDonald gyarmatügyi miniszter kedden a késő éjszakai órákban újból megbeszélést folytatott a palesztinai arabok mérsékelt csoportjával. Ezek a megbeszélések is eredménytelenül végződtek. A tanácskozásokat csütörtökön délután folytatják.

Az angol kormány egyébként előre elkészítette azt a palesztinai tervet, amelyet Chamberlain akkor terjeszt az értekezlet elé, ha az arab és zsidó küldöttségek nem tudnak megegyezni. A terv a zsidó bevándorlást csökkentené Palesztinában, de megnyitná az angol birodalom több más területét a zsidók számára. Weizmann dr., a zsidó küldöttség vezetője vátozatlanul követeli a független zsidó államot, de megelégszik Palesztina egy részével annak a tervnek értelmében, amelyet Anglia egy évvel ezelőtt az ország három részre osztásával kidolgozott.

London, február 9. Az alsóház tegnapi ülésén MacDonald gyarmatügyi miniszter kijelentette, hogy az angol kormány hozzájárul ahhoz, hogy Guyanában és Tanganyikában zsidó telepet létesítsenek. A zsidó településekre bizonyos tőkével rendelkező európai zsidók emigrálhatnak.

Ajándékekakciónk 16-ik száma

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

16

szelvény

amely összegyűjtve feljogosít 1939. január — február hónapban tartandó ajándékkakciókban való részvételre.

Miért lett öngyilkos
Constantában a 19 éves
aradi Wallerstein Henrik
Az apa szerint az izgalom ölte meg,
amiért nem tudott kijutni
Palesztinába

WALLERSTEIN HENRIK
Aradi fiatalember balvégzetű konstancai próbálkozásáról és Friedmann Manó nagyváradi ifju szerencsésebb kimenetelű öngyilkossági kísérletéről bőven beszámoltak az újságok. Aradról most közelebbi részletek is érkeztek a Palesztinába készülő és a halálba érkező Wallerstein Henrik tragédiájáról. Wallerstein Henrik 19 éves volt. Csak az elmúlt évben végezte el Nagy károlyban a nyolc gimnáziumot, Antal nevű 18 éves öccsével már éveket ezelőtt tervbevette, hogy Palesztinába vándorol ki és ott kezdene új életet. A két fiatalember éveken keresztül rakosgatta félre a pénzt, hogy az erre szükséges összeget előteremtse és a nagyobbik Wallerstein fiu, amikor az iskolából kikerült, órával és más árucikkkel ügynökségek és ilyenformán sikerült öccsével együtt mintegy harminc ezer lejt összegyűjteni. A Wallerstein fiuk két hónappal ezelőtt érkeztek a Palesztinába, az időt kivándorlási tervük végrehajtására.

Wallerstein Henrik és Antal hetekig lesték a kedvező alkalmat a kiszökésre és közben ismerkedtek meg a nagyváradi Friedmann Manóval, a ki hasonló tervek mellett kódolt Constantában. Mintegy két héttel ezelőtt Wallerstein Antalnak sikerült egy hajóra csempésznie magát és azóta minden valószínűség szerint már ki is jutott Palesztinába, — a nagyobbik Wallerstein fiu és a nagyváradi Friedmann azonban a kikötőben rekedt. A két fiatalember tovább is várta a szerencsés alkalmat és közben minden pénzüket felélték. Ez a körülmény, valamint a hetek óta megismélt sikertelenség vezetett azután a szomorú drámához.

Wallerstein Henrik apja, Wallerstein Mór utazó levelet kapott Constantából s a levélben az áll, hogy fiát már el is temették a múlt héten. A fiam azonban — mondja — kétségbeesett apa, — nem önszántából halt meg, hanem a kikötői izgalom következtében szívroham ölte meg.

Harmincezer oldalt tesz ki Coroiu bandita és társainak ügyiratcsomója

3 millió szót kell elolvasniuk a bírónak

Botosani, febr. 9. Rendkívül érdekes bűnper került tárgyalásra a botosani törvényszék előtt. A hírhedt Coroiu rablóvezér bandájának több tagja ült a vádlottak padján. A feljelentő Fischer Ábrahám, botosanmegyei födbirtokos, akit a vádlottak több ízben kiraboltak. A tárgyalásra, mint tanut, magát Coroiut is elővezet-

ték. A tárgyalást azonban nem tartották meg, mert kiderült, hogy a terjedelmében szinte páratlanul álló aktacsomókat a bíróság tagjai nem tudták még teljesen áttanulmányozni. A rablóbanda gaztetteinek kinyomozása során összesen 15, — egyenként 200 oldalból álló — aktacsomót készítettek az igazságügyi hatóságok. Ez azt jelenti, hogy a bírák nem keve-

sebb, mint 30.000 oldalt kénytelenek átolvasni, hogy tájékozva legyenek a hatalmas anyagról. Az egyik fővárosi lap kiszámította, hogy a 30.000 oldalon — oldalanként csak száz szót számítva — a bíróság tagjainak mintegy 3 millió szót kell elolvasniuk. A legközelebbi tárgyalást március 13-ára tűzték ki.

Kétszáz fontot ad a cseh-szlovák kormány minden kivándorló családnak

A cseh népjóléti miniszter nagybontosságu nyilatkozata

A cseh népjóléti miniszterium elhatározza, hogy maga veszi kezébe az emigránskérdés intézését. Klupar népjóléti miniszter tegnap magához hívatta az újságírókat. A miniszter kijelentése valóban szenzáció.

— A mi ügyosztályunk közvetítésével eddig már négyezer emigráns zsidó hagyta el Európát, akik összesen százötven millió lei kivételre kaptak engedélyt. A menekültek legnagyobb része az Egyesült Államok, Panama és Bolivia felé vette útját. Most tárgyalunk nagyobbarányu bevándorlási lehetőségről Kanadával, Palesztinával, Rodéziával, Ausztráliával, Kenyával, Nicaraguával és San Domingoval is.

— Hála az angol kölcsönnek, a jövőben még nagyobb lehetőségeink lesznek a kérdés kedvező megoldására. Az angolok ugyanis a Cseh-Szlovákiának nyújtott nyolcmillió fontos kölcsön mellett egy negymillió fontos ajándékot is nyújtottak.

De ez az ajándék nem a cseh-szlovák államnak szól, hanem a menekülteknek és a kormány az utolsó krajcárig erre is akarja felhasználni.

Mikor aláírtuk a kölcsönszerződést, a kormány kötelezettséget vállalt arra, hogy a 8 milliárdot teljes egészében a menekültek támogatására fordítja, olyképpen, hogy

minden egyes emigráns családnak az utiköltségen kívül kétszáz fontot (cirka három százezer lejt) juttatunk.

De módot adunk arra is, hogy azok az emigránsok, akiknek van, saját vagyonukat is kivihessék, a kétszáz fontra szóló kiviteli engedélyen túl bárkinek kiadunk még egy harminc ötezer cseh koronára szóló kiviteli engedélyt is.

Ilyenképpen az állam hatalmas támogatásával a közeljövőben mintegy ötezer

emigráns család jut nemcsak kiutazási lehetőséghez, de olyan anyagi alaphoz is,

amelynek segítségével új házában egzisztenciáját megalapíthatja.

Megkezdődött a Londonban a palesztinai kerekasztal értekezlet

(London.) A palesztinai kerekasztal értekezlet kedden megnyílt az arabok és zsidók közti heves ellentétek miatt Chamberlain miniszterelnök külön-külön is intézett megnyitó beszédet először az arab majd a zsidó kiküldöttekhez. Az arabokhoz intézett beszédben Chamberlain különös örömet fejezte ki afelett, hogy a palesztinai arabok politikai vezetőivel együtt megjelenhettek a szomszédos arab államok képviselői is. Az angol kormány — mondta — mélységesen fájlalja a szerencsétlen palesztinai eseményeket, amelyek oly súlyos szenvedéseket okoztak. Nagy feladatok várnak most ránk — fejezte be

beszédét, de nem haladják meg egyesült erőinket.

Feltűnést keltett, hogy a többi arab küldöttséggel ellentétben álló mérsékelt arab küldöttség, az úgynevezett arab védelmi párt, nem jelent meg a megnyitó ülésen.

A zsidó küldöttség vezetője, dr. Weizmann, aki Chamberlain megnyitó beszédére adott válaszában hangoztatta, hogy Palesztinában meg lehet őrizni a békét az ottani zsidók jogainak csorbitása nélkül is.

(London.) Az angol kormány és a zsidóság kiküldöttei szerdán este 8 órakor tartják meg első ülésüket a Palesztina-értekezlet keretében.

Együtt akart a halálba menni két nyomorgó munkásleány

Kolozsvár, febr. 9. A Marinescu ucca 17. számú házban lakó Mázsa Györgynénél bérelt lakást nemrégén két munkásnő, Nagy Erzsébet s Albert Ilona. A lakást csak rövid időre vették ki, azzal, hogy nem sokára elutaznak Kolozsvárról. Tegnap reggel lakásadónőjük kopogtatott szobájuk ajtaján és amikor nem kapott választ, benyitott. Az asszony megdöbbenve torpant meg a küszöbön mert a két lány halálsápadt arccal, hörögve feküdt az ágyon. Mázsné azonnal értesítette a mentőket, akik gyorsmórást alkalmaztak a két lánynál, majd válságos állapotban beszállították őket a klinikára. A két életunt leány bucsulevelet irt vidéken lakó anyjuknak, amelyben nyomoruk-

kal magyarázzák meg tettüket. Mindketten néhány nappal ezelőtt vesztették el állásukat és azóta nagy nyomorban éltek.

Február végéig lehet láttamoztatni a lívretteket

Bucuresti, febr. 9. A központi hadkiegészítő parancsnoksága tudomására hozza az összes katonaköteleseknek, — hogy a katonai könyvecskék láttamozására legutolsó határidő február 28-ika. Azokat, akik eddig az időpontig nem tesznek eleget ebben kötelezettségüknek, hadbíróság elé állítják.

Nap oldal

Ida néni élete és egy könyvtár halála

Engedtesse meg nekem ez egyszer hogy egy jelentéktelen emberről írjak, egy emberről, akinek még a vezetéknévét sem tudom.

A keresztnév: Ida néni. Tudom, Váradon Ida-néni sokan ismerik, igen sokan összehasonlíthatatlanul jobban, mint én. Hiszen Ida-néni minden valószínűség szerint valamikor fiatal is volt és nem járta egy hosszú élet során mindig a lépcsőket, Velencétől Óssiig, cserélgetve a háztartási alkalmazottak kedvenc „Színes Regénytárát” és Pengős Regényeit éppen úgy, mint az intel lektuellt olvasók Zweigjét, Croninját, de Kruifjét, vagy Pearl S. Buckjét.

Nos hát erről az Ida-néniről van szó, akit Önök talán valamennyien ismernek, akitől 2 lei olvasási díj fejében talán valamennyien kikölcsönöztek több száz lei értékű könyveket, ami életét arra állította be, hogy mások kulturigényeit kielégítse, arra áldozta fel, hogy a gyermekeiből embert faragjon és most, miután a Zsidókörházban visszamentették ezt a szenvedéssel telt életét, egyszerű öregasszonnyá változott.

Szorgalmas olvasója voltam Ida-néninek és gyakran voltam lakásában is. Felejthetetlen látogatások voltak ezek, amikor beállítottam a könyv tragikus szerelmesének odujába.

Ida néni a napi szaladgálásról kimerülten rendszerint az ágyában feküdt, ebben a néhány deszkaszázból összeállított szörnyszülőttben, amelyet a mosatlan, huzatlan ágynemű tett még vigasztalanabbá. Az alig néhány négyzetméternyi lyukban ezenkívül még volt egy rettenetesen büzlő petróleumlámpa, egy még ennél is jobban büzlő spiritusz gyorsforraló, két szekrény, és egy állvány, kívül belül, alul, felül tele könyvvel és rengeteg meg számlálhatatlan patkány. Ezek a patkányok voltak azok, akik Ida-néni minden óráját megkeserítették. Megrágták a drága, szívhezszóló könyveket, kihárpították belőlük a legszebb mondatokat, örök igazságokat rágtak meg és fogukkal és falánkan emésztették a költőóriások legosádálatosabb alkotásait is.

Ezenkívül néha, ha Ida-néni nagyon mélyen aludt, felmászta az ágyra is és egyet-egy haraptak a könyv szerelmesének dolgas kezeibe, fáradhatatlan lábaiba is.

De sok ilyen harapás nyomát mutatta nekem Ida-néni sírva...

Egy napon aztán Ida néni nem takarította ki a ház-

bért”. A háziak felfigyeltek, megnézték, mi van vele. A szerencsétlen asszony halálsápadtan, legyengülten feküdt az ágyban, képtelen volt felkelni.

vagy cukortalan tea. A két lejelet megette a Pallas, a Pantheon, a Palladis, a Minerva...

A könyveket mégis eladták. Hogyan, miért, bizony magam sem tudom. A két szekrény és egy állvány Wallace, Cronin, Emil Ludwig és Sinclair Le-

wis összesen 3 és félezer leit hozott be az ócskasoron annak, aki nehéz, két lejezből összehaltalt tizezreket adott értük. Az irodalom nemcsak az írókkal szemben hálaatlan. Az olvasóval, az igazi olvasóval szemben is.

És Ida néni a poros-patkányos szobából beszállították a Zsidókörház fehérremeselt, szellős termeibe. Amikor a hordágyon feküdt és visszazekett a kicsiny szobára, utolsó szava ez volt:

—... de akárhogy is, a köny-

veket ne tessék eladni, csak ha meghaltam, addig maradjon meg... nem tudok egyebet ráhagyni, — legalább ennek az ára maradjon meg neki — fiamnak...

Ida néni nem halt meg. Kiderült, hogy gyomorrákról szó sincs, a betegsége súlyos, de nem halálos. Pontos diagnózisa ez volt: éhség. Kiderült, hogy Ida néni hónapok, évek óta nem táplálkozott rendszeresen, napi kosztja egy kis kenyér és egy kis főzelék volt,

„Megkérem a nagyságát és a bíró urakat is, bocsánatot kérek”

Tagadta a büntetőtábla előtt a Rimanóczy-uccai merénylet a gyilkossági kísérletet

Nagyvárad, febr. 9. Röviden már beszámoltunk a nagyváradi Rimanóczy uccai rablótámadás ügyének büntető táblai tárgyalásáról. A tárgyalás lefolyásáról az alábbiakban számolunk be:

Farkas István az első perctől kezdve higgadtan, elszántan, cinikusan viselkedett. Az elfogatása után azonnal bevallotta, hogy rablási szándékkal támadta meg Simon Blankát, ki akarta fosztani és a pénzzel Bukarestbe akart menni. — A rendőrségen tollba mondta a vallomását — igen figyelmesen — és kiigazította, ha egy-két szó kimaradt a vallomásából. A fiatalember most is határozott és cinikus. Most határozottan letagad mindent.

Farkas kabátban áll a bíróság előtt. Felteszik a kérdést: — Megértette a vádat? Bü-

nösnek érzi magát?

A fiatalember erélyesen utasítja vissza: — Gyilkossági kísérlet miatt nem érzem bűnösnek magam, csak azért, mert megütöttem.

A kihallgatás során Farkas egészen másképp adja elő a történeteket, mint a rendőrségen. Azt mondja, hogy régebben készített egy cipőt Simon Blankának. A cipő elszakadt és Simon Blanka azt kérte, hogy ingyen javítsa meg a cipőjét.

— Nem tehettem — én is szegény fiú vagyok — mondja Farkas. Ideges lettem, elővettem a huspotyolót és ütöttem. Nem akartam megölni, sem pedig rabolni. Ha meg akartam volna ölni, pusztá kézzel is végzetni tudtam volna vele. Aztán elszaladtam a Körös partra ott öcsudtam fel, hogy mit tettem. Visszamentem a Rimanóczy ucca felé, ahol találkoztam Molnárnéval. Onnan tovább mentem haza, megírtam egy levelet, magamhoz vettem egy borotvát és kimentem a város határába. Találkozni akartam az ideálommal és azután öngyilkos akartam lenni. A detektívek azonban elfogtak és bevitték a rendőrségre.

Ezután Molnár Jánosné hallgatják ki, aki Simon Blan-

kával egy házban lakik. Öt hívták a merénylet után Simon Blankához.

A nyugalmazott posta tisztviselő össze volt törve. Azt mondta, hogy Pista, Katona cipész segédje ütötte le. Kérte, hogy hívja át Bársony doktort Mikor átszaladt az orvoshoz, utközből találkozott Farkas Istvánnal, aki kérdezte, hogy hova fut. Elmondta, hogy Simon Blankát leütötték.

Farkas Géza, a vádlott öccse sem akar vallomást tenni. Simon Blankát, mint informátort hallgatták ki. Elmondja, hogy Farkas cipőjavítás ürügye alatt elment hozzá és leütötte. 45 napig feküdt a kórházban.

Dr. Popescu Ceica magánvádló előre megfontolt gyilkossági kísérlet címén szigorú

büntetést és a 300 ezer lei kártérítés megítélését kérte.

Doleschan főügyész részletesen analizálta a gyilkossági kísérlet tényét, bebizonyított, látta az előre megfontolt szándékot és semmi enyhítő körülményt nem lát.

Dr. Sangeorgescu védőügyvéd nem lát sem előre megfontolt, sem emberölési szándékot. Rablás nem történt és ezért enyhe büntetést kér.

Farkas az utolsó szó jogán a bíróság felé fordul: — Megkérem a nagyságát és a bíró urakat is, Bocsánatot kérek.

A tábla gyilkosság kísérlete címén

3 évi fogházbüntetésre ítélte Farkas Istvánt.

Simon Blanka kártérítési igényét azonban elutasították.

Letartóztatták a constantai rablógyilkos orgazdát

Bucuresti febr. 9. A borzalmas constantai kéjgyilkosság ügyében a hatóságok befejezték a vizsgálatot. Mint ismeretes, Cica Pavel szolgalegényt Popescu nyugalmazott ezredes feleségének gyilkosát holtan találták a főváros melletti egyik erdőségben. A tettes ide menekült a hatóságok elől és a gazdájától lopott revolverrel — miután megírta bucsulevelét

— főbelölte magát. A vizsgálat megállapította, hogy Cica Pavel 1937-ben Craiovamegyében kifosztotta Popveni és Malul Mare községek templomait, az itt zsákmányolt kegyzsereket és értéktárgyakat egy Atesberg Susana nevű craiovai ur-asszonynál értékesítette. Az ur-asszony előzetes letartóztatásba helyezték. Kihallgatása még tart.

Gazdasági tárgyalások Lengyelország és a Szovjet között

A Manchester Guardian közgazdasági rovatából:

„...A lengyel-orosz kapcsolatok az utóbbi időben bizonyos fokú javuláson mentek keresztül. A lengyel ipar megbízottai látogatást tettek Moszkvában. A lengyel külügyek a külügyi és földművelési miniszter fogadta. Tárgyalások is folytak, amiknek eredményeképpen Oroszország gépkocsikat szállít Lengyelországnak, textilárut és a tesseni acélgyártmányok ellenében.

kat szállít Lengyelországnak, textilárut és a tesseni acélgyártmányok ellenében.

Makulatura

nyságpapir nagy tételeiben is kapható

Pásztor Ede cégnél

Oradea, Piața Mihai Viteazul 4. sz.

A munkásságért!

București. — Az állam életében a munkásosztály egyike a legtermékenyebb elemnek, amely egyedül képes egy nép fejlődését biztosítani. Ezért tulajdonítanak mindenütt olyan nagy fontosságot a munkás életének és ezért tűzte ki célul maga elé a modern állam a munkás életszínvonalának fel-emelését. Az utóbbi időkben az államférfiak jelentékeny figyelmet szenteltek a munkás-problémáknak. Ma már állíthatjuk, hogy ez a fontos társadalmi kérdés a legtöbb helyen szerencsés és kielégítő megoldást nyert.

Ennek a megoldásnak eredményeképpen a munkásság beilleszkedik a nemzet szerves életébe. A munkatörvények biztosítják jogait, a munkalehetőségek meg vannak könnyítve számára és a Munkásbiztosító intézmény örökdió a dolgozó tömegek egészsége felé. Mindezek szép eredmények, azonban sajnálatosan a munkásság lelki és szellemi életének fejlesztésére nem sok gondot fordítottak.

Az utóbbi idők politikai vezérei eszméltek rá, hogy szükség van a munkásság lelki életének megszervezésére is. Németország, Franciaország és Olaszország indították el ezt a mozgalmat, amelynek célja a munkás lelki életének ápolása, szabad idejének hasznos lelki-világát fejlesztő és egyben szórakoztató betöltése. — Nálunk Mihail Ralea munkaügyi miniszter, ez a nagykulturájú államférfi vette kezébe ennek a célszerű mozgalomnak a felkarolását. Ő alapította meg a „Munka és Jókedv” szervezetét, amelynek célja: megadni a munkásnak a szükséges szellemi és erkölcsi táplálékot. A színház, a könyv, a rádió révén igyekszik a szervezet belekapcsolni a munkásságot a nemzet szellemi életébe. A „Munka és Jókedv” színháza előadásokat tart a vidéki munkásság részére, a rádióban ismeretterjesztő előadások hangzanak el a fenti szervezet rendezésében. Mindezekon felül a munkásság testápolásával is foglalkozik, mert a „Munka és Jókedv” kirándulásai, táborozásai és a klimatikus helyeken elállított üdülőházai a munkásság testi egészségének fejlesztésére szolgálnak.

A „Munka és Jókedv” tehát szociális törvények rég áhi-
lított kiegészítése. Ez a szerve-
zet nagy szolgálatot tett a nem-
zetnek és nagyban segített a
Ralea miniszter által felvetett
eszmé megvalósításában. Ez az
eszmé: a munkásság helyes be-
illesztése a nemzeti élet kere-
teibe.

Gál-féle román-magyar és
magyar-román szótár minden-
kinek nélkülözhetetlen — csak
25 lei. Kapható lapunk kiadó-
hatalában.

Ünnepélyes fogadtatásban részesítik a pénteken Nagyváradra érkező dr Zigre Miklós kultuszminisztert

Nagyvárad, febr. 8. Dr Zigre Miklós kultuszminiszter pén-
tek délben 12 óra 10 perckor
a menetrendszerű gyorsvonat-
tal Nagyváradra érkezik. Chi-
rila Augustin polgármester fel-
hívást tett közzé a város kö-
zönségéhez, hogy Bihar illusz-
tris fiát mennél melegebb és

ünnepélyesebb fogadtatásban
részesítsék. Péntek délben a
pályaudvaron a hatóságok ve-
zelői üdvözlik a minisztert.
Szombat délelőtt 11 órakor
a városháza nagytermében re-
cepció lesz és ez alkalommal
a hatóságok vezetői, a társa-
dalmi és szakmai egyesületek

képviselői üdvözlők dr Zigre
Miklós minisztert. Szombat
este 9 órakor a Casa Nationa-
laban bankett lesz.

A banket-
ten térnak számára sötét ruha-
nők részére látogatási toaletti
kötelező.

Öngyilkosságot kísérelt meg Schuschnigg felesége, mert nem engedték, hogy férjét ápolja

Bécs, febr. 9. A Telca-Press
távirati iroda jeentése szerint
Bécsben elterjedt hírek szerint
Schuschnigg volt kancellár fe-
lesége, Czernin grófnő kére-
lemmel fordult a hatóságokhoz
hogy tartóztassák le és helyez-
zék férjével együtt fogságba.

Schuschnigg kancellár ugyanis
állítólag beteg és a kétségbe-
esett asszony azért kérte letar-
tóztatását, mert férjét akarja
ápolni. A hatóságok azonban
visszautasították a kérést, —
mert nem hajlandók Schusch-

niggnet ebben a „kedvezmény-
ben” részesíteni. Schuschnigg-
né erre öngyilkosságot kísérelt
meg a Metropol szállóban kije-
lött kényszerlakhelyén. Tettét
idejében észrevették és meg-
mentették az életnek.

Nem tartoznak a kisüzemek forgalmi adókönyvet vezetni a közbeeső termékek (félgyártmányok) után

Mint ismeretes, 1938. április
elsején rendelkezés jelent meg
amelynek értelmében a közbe-
eső termékek után is fizetendő
a forgalmi adó. A törvény élet-
belépése után a miniszterium-
ban működő forgalmiadó bi-
zottság esetről-esetre nyilatko-
zott arról, hogy mely cikkek
értendők forgalmi termékek
alatt és melyek után kell tehát
fizetni a forgalmi adót.

Legutóbb a forgalmiadó bi-
zottság úgy határozott, hogy
azon közbeeső termékek eseté-
ben, amelyek ilyen minősítését
a bizottság ezután állapítja
meg, nem 1938. április elsejé-
től visszamenőleg kell fizetni a
forgalmi adót, hanem attól az
időponttól kezdve, amikor a
minősítés történt. Ez a kedvez-
mény azonban csak azokra az
esetekre vonatkozik, amikor
valamely vállalat kéri a kér-
dés tisztázását a miniszterium-
tól, nem pedig, amikor a kincs-
tári közegek saját kezdemé-
nyezésükre végzik el az áru
minősítését.

A forgalmiadó törvény első
szakasza értelmében a gyárvál-
latok kötelesek a közbeeső
termékekről külön regisztert
vezetni. A kisvállalatok köz-
benjárásának eredményekép-
pen a miniszterium most úgy
döntött, hogy azok a kisüze-
mek, amelyek nem vezetnek
kereskedelmi könyveket a
nyersanyagokról és a készter-
mékekről és amelyek csupán a
forgalmiadó könyvet vezetnek,

mentesülnek a közbeeső termé-
kek könyvének vezetése alól.
Ezt a kedvezményt az érdekelt

vállalatok csak esetről-esetre a
miniszteriumtól kaphatják
meg.

Politikai gyilkosság Sanghaiban

Lelövik a japánbarát politikusokat

Sanghai, febr. 9. Az árulók
elleni terrorista cselekmények
ismét megkezdődtek. Két nap
alatt három politikai gyilkos-
ságot követtek el olyan szemé-
lyek ellen, akik a japánok ál-

tal alakított nankingi kormány
politikáját támogatják. A me-
rényleteket az engedményes
területen követték el. A aette-
seknek minden esetben sike-
rült megszökniük.

Autonomista összeesküvés Elszász-Lotharingiában

Páris, febr. 9. Az Intranzi-
geant jelenti Strasbourgól,
hogy az ottani hatóságok letar-
tóztatták Roos dr. városi ta-
nácsost, aki az elzászi auto-
nóm-párt egyik vezére. — A
rendőrség igen sok kompromit

táló okiratot foglalt le, ame-
lyekből kitűnik hogy dr. Roos
az állam biztonsága ellen tört
egy idegen nagyhatalom érde-
kében. A nancyi hadbíróság-
nak adták át.

Elutaztak Nagyváradról a fogházból kiszabadult emigránsok

A bécsi emigránsok vonata
után kedd este újabb cso-
port indult el Nagyváradról
Constanta felé. A fogházból
kiszabadult emigránsok csa-
pata ez. Nevüket, származási
helyüket közöltük már e ha-
sábokon és megírtuk azt is,
hogy kilenc közülük — ár-
ja. — Azóta megszerezték a
beutazási engedélyt és a rend-
őrség által kifűzött nancyi 92a.

bályszerűen jelentkeztek. Utra
készen.

Kedd este 7 órakor megha-
tó jelenetek között bucsuztak
el az emigránsok a nagyvára-
di pályaudvaron. Mintha ha-
zulról indultak volna el. Min-
denki könnyezett. Még a de-
tektívek is, akik kötelességtel-
jesítésen túl barátiként bucsu-
tak el az emigránsoktól.

Prhala merénylőjét halálra ítélték

Varsó, febr. 9. Lapjelentések szerint Lustiakot, Prhala tábornok merénylőjét, rögtönítelő bíróság halálra ítélte. Lustiakról, aki a Szics nevű ukrán terrorista szervezet tagja, kide-

rült, hogy lengyel katonaszökevény.

Volosin ruszin miniszterelnök tiltakozott a prágai kormányánál Lustiak halálra ítéltése ellen. Közbenjárása azonban nem járt eredménnyel.

Megfosztották mandátumától Brody, Fencsik és Révay volt ruszin minisztereket

Prága, febr. 9. A prágai legfelsőbb közigazgatási bíróság mandátum bizottsága ülést tartott, amelyen több képviselői szenátusi mandátumot semmisítették meg. Így törlésre ke-

rt a kamara tagjai közül Brody András, Fencsik, Kossek Pál, Révai Gyula, míg a szenátus tagjai közül Bacsinszky, Földessy és Hocky szenátorok mandátumát.

30 évvel ezelőtt szökött meg ezredétől -- most ítélték életfogytiglani kényszermunkára

Bucuresti, febr. 9. Szenzációs pert tárgyalt tegnap a bucurestii katonai törvényszék. Egy Sapca Haralasz nevű egyénült a vádlottak padján, aki 1909-ben megszökött ezredétől és nem vett részt Ro-

mánia egyik háborújában sem. Most harminc év után került rendőrkézsre és katonai törvény szék elé állították, amely életfogytiglani kényszermunkára ítélte.

Összetépte és lenyelte a bíró előtt az 1200 pengős kötelezvényt

A zalaegerszegi járásbírószágon Török József 120 holdas lickóvadamosi gazdálkodót 1200 pengős tartozásáért perelték. A bíró a tárgyaláson átnyújtotta a kötelezvényt, hogy a gazda nyilatkozzék, valódi-e az aláírása. Török átvette a

kötelezvényt, összetépte az okiratot, kirohant a folyosóra, ahová a bíró utánairetett, de ekkora Török az iratot már megette, majd eltűnt a bíróság épületéből. Okirathamisítás címén az ügyészség eljárást inritott ellene.

„Anyuka... jó egy, kettő, három“

Rémdráma egy fővárosi lakásban

A festett életmódot élő anya és a templom előtt kolduló nagyanya összeverték, összekötözték és és füsthalállal akarták el tenni láb alól az utcukban álió kisleányt

Bukarest, febr. 9. Az egészséges emberi ösztönök értetlenül és borzadva állnak szemben azzal a hihetetlen bűntényvel, amely tegnap a fővárosban, a Str. Transilvaniei 23. szám alatt játszódott le.

Az uccán járókelő emberek délután öt óra tájban észrevették, hogy a 23. számú ház egyik lakásának ablakán sűrű füst tódul ki. Azonnal értesítették a házbelieket, akik a füsttől lakáshoz siettek, hogy megakadályozzák a tűz esetleges terjedését. A lakás ajtaját zárva találták, de legnagyobb meglepetésükre a szobából két ségbeesett nyöszörgés szűrődött ki. Azonnal értesítették a rendőrséget és az ügyészséget, amely a helyszínre érkezve azonnal intézkedett a lakás felnyitásáról.

Az ajtó előtt állók megrázó látvány tanui voltak. A szobá-

ból percekig áthatolhatatlan gomolyagokban tódult ki a füst, amely olyan csipős volt, hogy a várakozóknak félre kellett állniuk az ajtótól. És a füst mögöl valahonnan egy gyermekhang borzongató gépiességgel ismétlődő nyöszörgésszerű litániája hangzott:

— Anyuka jó... egy, kettő, három, négy... anyuka jó... egy, kettő...

És amint a füst ritkult, láthatóvá lett egy félig eszméletlen kisleány, aki egy székhöz kötözve, kendővel bekötött szemmel, a szájába tömött zsebkendőt rágva, fulladozva motyogta a fenti szavakat.

A kisleányt azonnal megszabadították kötelekeitől, miközben szörnyülködve tapasztalták, hogy a gyerek minden érintésre kinosan felnyög, mert teste tele van veréstől származó kék zúzódásokkal.

A házbeliek azonnal felismerték a kisleányt, aki a lakás tulajdonosnőjének, Fifi Paunes cunak, Ben Giovanni bárzongorista elvált feleségének gyermeke.

A szörny tragédiára csakhamar világosság derült. A hatóságok megállapították, hogy a bestiális anya évek óta erkölcsstelen életmódot folytat és ebből tartotta fenn magát. — Mesterségének gyakorlását egyre inkább akadályozta a felnövő kisleány és ezért annak nagyanyjával, aki az egyik fővárosi templom előtt koldul, elhatározták, hogy elteszik láb alól az alkalmatlan családtagot. A gyermeket állandóan súlyosan bántalmazták, tegnap délután pedig valósággal félholtan verték. Ezután odakötötték a székhöz, szemét bekötötték, szájába zsebkendőt tömtek, hogy ne tudjon ki-

bálni. A kályhát megrakták mangállal, miután csövet eldugaszolták, hogy füstje a szobába tóduljon, majd tüzet gyújtva eltávoztak.

A rendőrség azonnal elfogta a templom előtt Isten nevében alamizsnát kolduló nagyanyát, aki bevallotta ettét. Az este folyamán rendőrkézsre került a bestiális anya is, aki azonban egyelőre tagadja, hogy része lenne a gyermek elleni merényletben.

A szerencsétlen kisleányt gyermekkorházba szállították, ahol megállapították, hogy a folytonos verés, állandó éheztetés és a gázmérgezés következtében legyengült szervezetének hosszabb ápolásra van szüksége.

Francia biboros az emberszeretetről

Verdier francia kardinális nemrégiben nagy beszédet mondott. Beszéde során a következő kijelentéseket tette:

„...Meg kell menteni a krisztusi civilizációt. Ez a civilizáció az emberszereteten alapul. Az elkövetkezendő órákban kell eldölnie annak a kérdésnek, hogy vajon a humanitás elfog-e pusztulni, vagy sem? Ezt a humanitást csak abban az esetben lehet megmenteni, ha megmarad a vallás, a szabadság és a testvériség...“

ELJÖTT A PILLANAT, HOGY MILLIOMOS LEGYEN

Az egész ország izgalommal várja az ÁLLAMI SORSJÁTEK IV. osztályának február 15.-iki húzását.

EGYETLEN NAPON

279.608.000 leit

osztanak szét, akkora összeget, amely bárki legmaradékosabb álmát is meghaladja.

NE FELEJTSE EL

SORSJEGYÉT

MEGJUTANI!

IV. OSZTÁLY — A MILLIOMOSOK OSZTÁLYA

A TITOKZATOS HINDU

— Regény — 13

Willis viaszsárgán jelent meg először új főnöke előtt, de Sir Garret nem tett szemre hányást, hanem jelentést kért.

Ugyanígy tett, amikor a Giddens-féle eset történt. Megkövült arccal hallgatta végig a lázasan dolgozó felügyelő első jelentéseit és némán bólintgatott. A sikertelen hajsza harmadik napján csak ennyit tett hozzá: — Kövessen el mindent.

Azóta Willis mindent elkövetett, de nyolc héten át nem jutott előre. Csak annyit állapított meg, hogy Giddens a Morleys Drif-i látogatás után két állomásnyit utazott — különösképpen Londonnal ellenkező irányba — de a következő vonaton visszatért. Az egyik jegykezelő vasutas határozotlanul állította, hogy a keresett férfi tíz óra negyven perckor elhagyta a pályaudvart és a helység felé indult.

Az egész környéket bejárták mértőföldnyi körzetekben átszittáltak, de a legparányibb nyomot sem találták, amely a rejtély megoldásához vezethetett volna. Ha csak azt tudnák, hogy Giddens miért tért vissza a szokatlanul késői órában.

A kétségbeesett detektívfelügyelő belekapaszkodott ebbe a kérdésbe s sok kellemetlen pillanatot szerzett Harriet Tall madge-nak. De nem lett okosabb.

— Ne komédiázzék, ismerje be, hogy randevut beszéltek meg — robbant ki belőle alighogy leült. — A maga számára nem jelent semmit s nekünk lényegesen megkönnyítene a dolgot... Tehát... hogy volt?

Türelmetlenül simogatta szőrös képét és mélyenfekvő szemé várokozóan függött az izgatott leányarcon.

— Már elmondtam néhány-szor hangzott az ideges válasz. — Giddens azt mondta, hogy Londonba utazik és fogalma sincs róla, hogy miért választott más irányt és miért tért vissza.

Harriet hangjában volt valami, ami udvariasabb magaviseletre intette a felügyelőt. De már néhány másodperc múlva ismét ingerülten tört ki:

— Hát akkor hazudott.

— Lehetséges — ismerte be a leány — bár ez nem tartozott a szokásai közé.

— Most oka volt rá. Nagyon izgatottnak látszott?

— Inkább különösnek — ismételte a leány, már nem is tudta hány-szor. — Egész idő alatt a ház előtt ültünk és beszélgettünk, de egyszerre elhallgato maga elé meredt és nem is hallotta, mit mondok. Valósággal föl kellett ráznom.

(Folytatjuk.)

Lázasan készülődik Erdély katolikus társadalma a vasárnapi kolozsvári püspökszentelésre

Márton Aron a hatodik székely származású püspök, aki a nagymultú egyházmegye élére kerül

Erdély katolikus közönségére ünnepi hét virradt: készülődés a püspökszentelésre, ami vasárnap fog lefolyni Kolozsváron. Erdély fővárosában ez az első római katolikus püspök szentelés. Az ősi püspöki székhelyen, Gyulafehérváron is, csak a néhai Vorbuchner Adolf volt az, akit püspökké szenteltek, mert a püspöki székben szerepelt elődök mind Rómában vagy Esztergomban, vagy Erdélyen kívül levő más városokban szenteltek fel főpásztori hivatásukra.

A másik, nem kevésbé fontos tény az, hogy ismét székely származású püspök foglalhatta el az erdélyi katolikus egyházmegye vezetését. Székely származású püspök eddigelő mindössze hat állt az egyházmegye élén. Az első székely püspök Ilyés András volt, (1697—1712), aki visszaszerezte a gyulafehérvári püspöki palotát és az alvinci birtokokat. A második székely püspök báró Mártonffy György volt (1716—1722), aki Csíkkarcfalván született. Ő szerezte vissza a ko-

lozsvári főtéri templomot, ahol most a püspökszentelés lesz. Báró Antalffy János (1724—1728) Csíkszentmártonban született s III. Károly nevezte ki püspökké. Mártonffy József (1759—1815) Székelyszentkirályon (Udvarhelymegyében) született s jezsuitából lett Erdély püspökévé. Kovács Miklós (1828—1852) csiktusnádi származású és alapítványai tették országosan ismertté nevét. Fogarassy Mihály gyergyószentmiklósi származású; az ő nevéhez fűződik a budapesti Szent István társulat megalapítása.

Lönhart Ferenc, gróf Mailáth Gusztáv Károly és Vorbuchner Adolf püspökök után következik Márton Aron, aki, mint több nagy elődje, szintén csikmegyei származású.

Nehéz időkben foglalta el a püspöki széket Márton Aron, aki jól tudja, hogy nehéz feladatok előtt áll. Püspöki címerének jelmondata azonban jellemzi ezt a keményakaratu férfit, akinek élete éjjel-nappali

vigilia az Üdvözítő nevében és szellemében hiveiért és az Egyházért. Ez a jelmondat pedig, ami Márton Aron címerén olvasható, rövid, de sokatmondó: „Non recuso laborem” (Nem utasítom vissza, vállalom a munkát). Vállalja a ránehezedő terheket, a szorgoskodást, a buzgóságot, a virrasztást, hogy Krisztus szelleme örökjön népe és hivei fölött.

Az ünnepségen kétszáznál több pap és több ezer hívő vesz részt. A felszentelést Andrea Cassulo apostoli nuncius végzi Fiedler István nagyváradi és Pacha Ágoston dr. temesvári püspök segédletével. A papság reggel a plebánián gyülekezik s innen indul a körmenet a Szent Mihály templomba. A szertartás kilenc órakor kezdődik és előreláthatólag három és félóra hosszat tart. Az istentisztelet után a felszentelt püspök a plebánia nagytermében fogadja a hatóságok és országos szervezetek küldöttségeit, az üdvözlések után pedig a Marianumban diszebed lesz.

APRÓHIRDETÉSEK

A legkisebb apróhirdetés ára 10 szóig 20 lei — minden további szó 2 lei. — Előfizetési díj havonta 40 lei. — Megjelenik mindennap.

POSTA

Fényképei

nagyon olcsón és nagyon jól

szavatosság mellett

Róna fényképész

műtermében kaphat

Régi képekről élethű nagyítások

Str. Alexandri No. 4.

ÁLLÁS

Megbízható ujságárosokat jó keresettel felvesszünk Hegyközü, Száldobágy, Csátár, továbbá Szalárd, Hodos és Szent Imre községek részére. Jelentkezni a kiadóhivatalban.

Mosogató leány az Eldorado büffébe Ciorogariu u. 1. felvétetik. 416

Etnikai román származású elárúsítókat keres a kiosk és a III-ik osztályú Resti részére a vasuti Resti. 417

Hetesi felvessz cukrászdát Str. Gen. Moşoiu 7. 414

Nyomdai tanulóleányt felvessz a Pásztor nyomda. (Román előnyben.) Jelentkezni a kiadóhivatalban

VÉTEL-ELADÁS

Selejtes kreppapír tekercsenként leszállított árban kapható különböző színekben a Pásztor Ede cégnél.

Egészen új 50-es, 100-as légfűtéses baromfi keltető gépek, 300-as 500-as műanyag, baromfi és csibe etető és itató edények kaphatók Oradeán, Str. Franceza 12. Értekezni kizárólag d. e. 8—10-ig.

Keresek megvételre jó állapotban téglaprést motorral, vagy anélkül. Str. Berthelot 29. 415

KÜLÖNFELE

Multat, jelent, jövőt mondok 20 leiert és bármilyen bajaid segíteni tudok. Moldova ucca 58-a. Oradea. 5201

LAKÁS

Kétszobás, földszintes lakást, lehetőleg kertes udvarban keresek május 1-re. Címetek a kiadóra kérek. 345

NYOMATOTT PASZTOR EDE CÉGNEL ORADEA

Rádió műsor

SZOMBAT

BUCURESTI. 6.45 Torna. Reggeli hangverseny. Hanglemezek. 12 Szórakoztató zene, hanglemezek. 13 Időjárásjelentés, időjelzés. 13.10 Déli hangverseny. 13.40 Gramofonlemezek. 14.15 Hírek, időjárásjelentés. 14.30 Gramofonlemezek. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 20 Vendéglői zene. 21 Uzenetek. 21.15 Táncczene. 22 Hírek. — 22.15 Rádiózenekar. 23 Hírek. 23.15 Táncczene a sinajai kasszinóból. Majd hírek közvetítése külföldre német és francia nyelven. Utána közlemények.

BUDAPEST. 7.45: Torna. hírek, hanglemezek. 11 Hírek. 11.20 Felolvasás. 13 Déli hangverseny, időjárásjelentés. 13.10 Hegedűszámok. 14 Hanglemezek. 17 Egészségügyi kiállítás megnyitása Kassán. — 18.10 Rendőrzezenekar. 19 Előadás. — 19.30 Rádió szalonzenekara. 20.20 Vidám hangképek. 21.40 Hírek. 22 Táncczene. 22.25 Cigányzene és az 1. honvédszállás zenekara. 23.45 Hírek. 24.05 Lemezek. 1.05 Hírek.

Veszek

Ócska ólmor

Cím a kiadóban